

Prognoza oddziaływania na środowisko

projektu

PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Z TERENU GMINY GORZÓW ŚLĄSKI

powiat oleski,
województwo opolskie

Opracowała:
Agnieszka Trela

Gorzów Śląski, 2013

Spis treści:

1. WPROWADZENIE	3
2. ZAKRES I METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	4
3. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ POWIĄZANIA GO Z INNYMI DOKUMENTAMI	6
4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA DOKUMENTU	8
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	10
5.1. Charakterystyka ogólna gminy Gorzów Śląski	
5.2. Ocena stanu środowiska	
5.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji dokumentu	
5.4. Analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	
6. OKREŚLENIA, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE	27
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	28
7.1. Wpływ zapisów projektowanego dokumentu na cele środowiskowe Ramowej Dyrektywy Wodnej	
8. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	32
9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	34
10. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZENIA	34
11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	35
12. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	35

1. WPROWADZENIE

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gorzów Śląski. Przed podjęciem uchwały przez Radę Miejską w Gorzowie Śląskim o przyjęciu Programu, niezbędne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko, której zakres i stopień szczegółowości jest uzgadniany z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym. Projekt Programu wraz z prognozą podlegają procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, co wiąże się z opiniowaniem dokumentów przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Opolu oraz zapewnieniu możliwości udziału społeczeństwa.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu dokumentu, której elementem jest niniejsza Prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Obowiązek opracowania Prognozy nałożony został ustawą z dnia 3 października 2008 roku o *udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2013, poz. 1235).

Głównym celem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji Programu. Prognozy oddziaływania na środowisko projektów programów, planów, strategii i polityk sektorowych, określających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, sporządzane są jako jeden z wymaganych elementów procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzji i procedurę oceny strategicznej. Wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji Programu oraz przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom, przedstawia sposoby ich minimalizacji. Wnioski i rekomendacje zawarte w prognozie powinny być włączone do przedmiotowego Programu.

Realizując zapisy art. 53 ustawy OOŚ Burmistrz Gorzowa Śląskiego jako organ wykonawczy Gminy pismem z dnia 8 października 2013r. nr PIŚ-IV.602.4.2013 wystąpił do właściwych organów (RDOŚ i PWIS) o określenie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko zapisów projektu Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Gorzów Śl. Z uwagi na charakter opracowania można by przyjąć, że przygotowywany Program będzie służyć głównie poprawie jakości środowiska w gminie, a jego realizacja raczej nie spowoduje znaczącego negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze.

Jednakże Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu pismem z dnia 17 października 2013r. nr WOOŚ.411.98.2013.KM zobowiązał Burmistrza Gorzowa Śląskiego, jako organu przygotowującego Program usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Gorzów Śl., do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko w pełnym zakresie, zgodnie z art.51 ust.2 oraz art.52 ust.1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. nr 199 poz. 1227). Także Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Opolu pismem z dnia 22 października 2013r. nr NZ.9022.1.147.2013.MK uznał, że Prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać pełny zakres określony w art. 51 ust. 2 powyższej ustawy.

2. ZAKRES I METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Prognoza została wykonana zgodnie z art. 51 i 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2013, poz. 1235) oraz zgodnie z wymogami określonymi w stanowisku Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Opolu.

Prognoza według powyższych organów powinna:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne

– z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Prognoza oddziaływania przedmiotowego Programu na środowisko przyrodnicze została wykonana w oparciu o wszystkie dostępne publikacje opisujące stan środowiska w województwie opolskim, o dokumenty strategiczne opracowane na zlecenie Wojewody Opolskiego (m.in. strategia ochrony różnorodności florystycznej i faunistycznej województwa opolskiego) oraz Marszałka Województwa Opolskiego (m.in. wytyczne przyrodnicze do sporządzenia opracowania ekofizjograficznego województwa opolskiego). Analizą objęte zostały również dokumenty zawierające niezbędne informacje takie jak: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzów Śląski oraz Inwentaryzacja przyrodnicza LGD „Górna Proсна”. Wykorzystano również informacje zawarte w Programie ochrony środowiska dla przedmiotowej gminy.

W niniejszej prognozie dokonano analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych celów i kierunków działań przewidzianych do realizacji w ramach Programu. Do zobrazowania i przedstawienia możliwych oddziaływań posłużono się jakościową analizą macierzową, w której zawarto:

- cele i działania realizowane w ramach Programu,
- przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji tych celów i działań (pozytywne, negatywne oraz obojętne) na poszczególne elementy środowiska: zdrowie ludzi, przyrodę (w tym: rośliny, zwierzęta, różnorodność biologiczna i spójność obszarów Natura 2000), wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi i gleby, krajobraz i dziedzictwo kulturowe, materialne, zabytki.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie gminy Gorzów Śląski oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Ze względu na charakter niniejszego dokumentu za obszar objęty przewidywanym znaczącym oddziaływaniem przyjęto obszar całej gminy Gorzów Śląski. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do przeanalizowanych możliwych skutków środowiskowych realizacji Programu. Przeprowadzono również wizję terenową gminy Gorzów Śląski.

3. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ POWIĄZANIA GO Z INNYMI DOKUMENTAMI

Program usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Gorzów Śl. opracowano dla potrzeb gminy, a jego strategicznym celem jest wybór i wskazanie optymalnej drogi postępowania w zakresie gospodarki odpadem niebezpiecznym, jakim jest azbest, występującym na terenie gminy.

Nadrzędnymi długoterminowymi celami niniejszego Programu, zgodnymi z celami szczebla krajowego są:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terenie gminy,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Ogólnym zadaniem Programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest. Zatem w Programie ujęto zagadnienia:

- strategię w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz koncepcję zarządzania Programem,
- działania edukacyjno-informacyjne dla mieszkańców gminy Gorzów Śląski w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz o sposobach bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- monitoring realizacji Programu oraz aktualizację bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest,
- pozyskanie środków na realizację likwidacji wyrobów zawierających azbest, w tym pomocy mieszkańcom gminy w pozyskiwaniu środków finansowych na zadania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- współpracy z różnymi instytucjami, w tym samorządem województwa, organizacjami itp. w zakresie realizacji zadań wynikających z krajowego programu.

W Programie, w oparciu o wyniki analiz stanu istniejącego i prognozowanych zmian, opracowano program działań i wytyczono cele oraz zadania strategiczne (z podaniem harmonogramu realizacji i określeniem kosztów eksploatacyjnych systemu oraz kosztów inwestycyjnych zadań). Realizacja tych działań, umożliwi spełnienie obowiązujących wymogów prawnych, uporządkowanie i scentralizowanie gospodarki odpadem niebezpiecznym jakim jest azbest oraz poprawę jakości środowiska na terenie gminy Gorzów Śląski.

Ilość wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Gminy Gorzów Śląski określono na podstawie przeprowadzonej pełnej inwentaryzacji (tzw. spis z natury).

Tabela nr 1. Ilość wagowo (kg i Mg) wyrobów zawierających azbest ogółem w gminie
Gorzów Śląski

L.p.	Sołectwo	Waga	
		kg	Mg
1.	Budzów	49 252,05	49,25
2	Dębina	20 933	20,93
3	Goła	14 938	14,94
4	Jamy	30 200,17	30,20
5	Jastrzygowice	32 155,20	32,16
6	Kobyła Góra	11 473,44	11,47
7	Kozłowice	25 924,00	25,92
8	Krzyżanowice	15 125,00	15,12
9	Nowa Wieś	25 359,40	25,36
10	Pakoszków	23 649,34	23,65
11	Pawłowice	65 531,40	65,53
12	Skrońsko	27 403,20	27,40
13	Uszyce	244 065,00	244,06
14	Zdziechowice	46 090,00	46,09
15	Gorzów Śląski	77 407,00	77,41
Razem		709 506,20	709,51

Źródło: „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gorzów Śląski”(2013r.)

Wskazane w projekcie Programu cele i kierunki działań wpływać będą na poprawę stanu środowiska i są zgodne z:

- Programem ochrony środowiska dla gminy Gorzów Śląski na lata 2012-2015,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012 – 2017.

Priorytety ekologiczne województwa opolskiego w zakresie usuwania odpadów zawierających azbest zostały określone szczegółowo w opracowaniu „Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012 -2017”:

- informowanie społeczeństwa o zagrożeniu zdrowia ludzi przy samodzielnym usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- zapewnienie finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest przez fundusz ochrony środowiska,
- monitoring prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest, szczególnie wśród indywidualnych posiadaczy i firm zajmujących się demontażem wyrobów budowlanych zawierających azbest,
- budowa składowisk (kwater) na odpady azbestowe lub zagospodarowanie azbestu metodami innymi niż składowanie,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do usuwania wyrobów budowlanych zawierających azbest.

W województwie opolskim jak dotąd nie opracowano wojewódzkiego programu usuwania wyrobów zawierających azbest. Najważniejsze problemy w województwie opolskim związane z wyrobami azbestowymi to:

- a) brak na terenie województwa składowisk odpadów zawierających azbest, co powoduje wysoki koszt transportu odpadów do miejsc ich unieszkodliwienia. Składowiska te powinny zapewnić unieszkodliwienie ok. 60,0 tys. Mg odpadów zawierających azbest.
- b) słaba świadomość mieszkańców dotycząca szkodliwości dla zdrowia i życia ludzi odpadów zawierających azbest (w tym niezgodnego z wymogami prawa usuwania wyrobów zawierających azbest).

4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA DOKUMENTU

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym zostały uwzględnione w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Gorzów Śląski. Stopień zgodności celów określonych w Programie w stosunku do dokumentów nadrzędnych określa się jako całkowity.

Dyrektywa Rady 74/442/EEC Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem określającym ramy prawne gospodarki odpadami w Unii Europejskiej jest Dyrektywa Rady 74/442/EEC, nakładająca na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia odzysku i usuwania odpadów w sposób nie zagrażający życiu ludzkiemu oraz nie powodujący szkód w środowisku. Ponadto nakłada ona obowiązek zapobiegania tworzeniu się odpadów oraz ograniczania ilości i szkodliwości wytwarzanych odpadów.

Rezolucja przyjęta przez Sejm w dniu 19 czerwca 1997r. – w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki

Wynikiem przyjęcia niniejszej rezolucji było opracowanie krajowego Programu dotyczącego usuwania azbestu z terytorium Polski.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

W dniu 14 lipca 2009r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. W dniu 15 marca 2010r. Rada Ministrów podjęła uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032".

Główne cele Programu to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na
- terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do 2032 r., w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu. Szacuje się, że na terenie kraju w 2008 r. znajdowało się ok. 4,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton).

Przyjmuje się, iż następujące ilości odpadów zawierających azbest zostaną wycofane z użytkowania w kolejnych latach:

- w latach 2009–2012 około 28 % odpadów (4,0 mln ton),
- w latach 2013–2022 około 35 % odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023–2032 około 37 % odpadów (5,4 mln ton).

Program tworzy nowe możliwości, m.in.:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Ponadto Program przewidywał:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014

W KPGO 2014 zakłada się sukcesywne osiąganie celów określonych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 15 marca 2010 r.

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest

Niniejsza ustawa wprowadziła zakaz produkcji, stosowania oraz obrotu wyrobami zawierającymi azbest. W ustawie tej określono również:

- obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, z uwzględnieniem zabezpieczeń przed przenikaniem azbestu do środowiska,
- warunki przygotowania do transportu oraz sposobu transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania z uwzględnieniem zabezpieczeń przed przenikaniem azbestu do środowiska,
- wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Niniejsza ustawa reguluje także kwestie zatrudnienia i pomocy dla pracowników zatrudnionych w zakładach przetwarzających azbest.

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Głównym celem Polityki Ekologicznej Państwa w zakresie gospodarki odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez: redukcję ilości powstających odpadów „u źródła”, odzyskiwanie surowców, ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych.

Niniejsze opracowanie zakłada także dalsze prace mające na celu poprawę systemu zbierania i unieszkodliwiania azbestu, aby ograniczyć ilość odpadów niebezpiecznych trafiających na składowiska komunalne w postaci wyrobów azbestowych.

Jednym z priorytetowych kierunków działań przewidzianych w Polityce Ekologicznej Państwa jest przeprowadzanie prac legislacyjnych i kontynuowanie krajowych programów usuwania azbestu.

5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM

5.1. Ogólna charakterystyka gminy

⇒ Położenie

Gmina miejsko – wiejska Gorzów Śląski położona jest w północno – wschodniej części województwa opolskiego, na wysokości od 180 do 267 m n.p.m. Najwyżej położony punkt w gminie zlokalizowany jest na południowy – zachód od miejscowości Goła, na Płaskowyżu Helenowskim, natomiast najniżej usytuowany jest obszar położony w dolinie rzeki Prosny, w rejonie miejscowości Goła. Współrzędne geograficzne wynoszą 51° szerokości geograficznej PN oraz 18° długości geograficznej E. Powierzchnia gminy wynosi 154,12 km², z czego 18,68 km² położonych jest w granicach administracyjnych miasta Gorzowa Śląskiego. Łączna powierzchnia gminy stanowi 15,81 % powierzchni powiatu oleskiego oraz 1,64 % powierzchni województwa opolskiego.

Gmina Gorzów Śląski sąsiaduje z następującymi gminami: Praszka, Olesno, Radłów, Byczyna, Kluczbork (województwo opolskie) oraz Skomlin i Łubnice (województwo łódzkie). Granice: północna, południowa i zachodnia są granicami sztucznymi, natomiast granica wschodnia gminy przebiega wzdłuż rzeki Prosny.

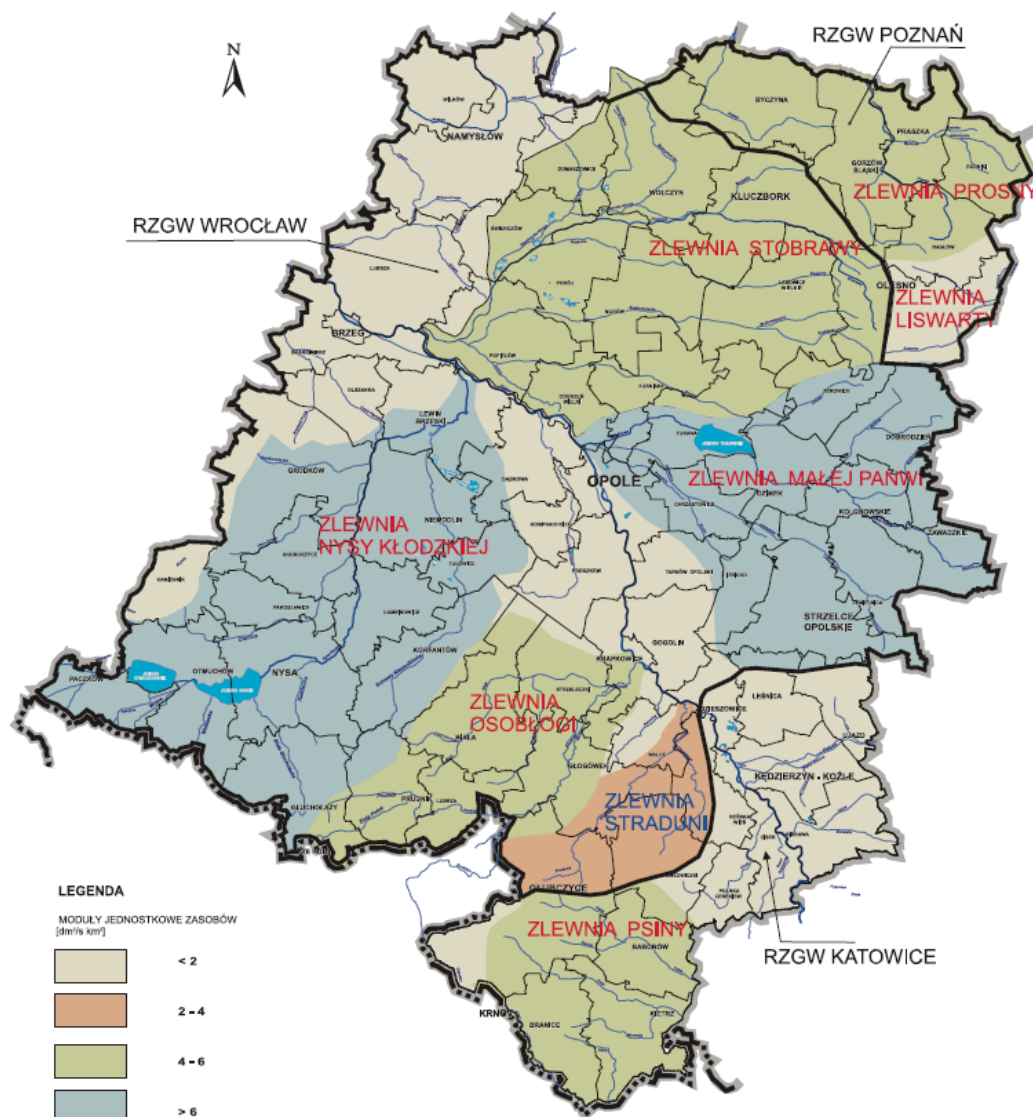
Użytki rolne stanowią ok. 70% powierzchni ogólnej gminy, z czego grunty orne zajmują ok. 86% powierzchni użytków rolnych. Jest to skutek stosunkowo wysokiej żyzności gleb. Walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Gorzów Śląski są dobre. Ponad 70% gruntów ornych stanowią gleby III i IV klasy bonitacyjnej.

Liczba mieszkańców miasta i gminy to 7 357 osób. W skład gminy wchodzi 14 sołectw są to: Uszyce, Zdziechowice, Goła, Krzyżanowice, Nowa Wieś, Budzów, Pakoszów, Kobyla Góra, Dębina, Pawłowice, Kozłowice, Jamy, Skrońsko i Jastrzygowice.

⇒ Hydrologia

Gmina Gorzów Śląski położona jest w zlewni rzeki Prosny, dopływu I rzędu rzeki Warty. Dopelnieniem systemu hydrologicznego są dopływy Prosny oraz starorzecza, stawy i

zbiorniki wodne o różnej genezie, a także sieć rowów melioracyjnych. Są one często ostoją roślinności i fauny rzadkiej i zagrożonej wyginięciem, w szczególności rzeka Proсна i jej dolina stanowią mozaikę cennych ekosystemów tworzących korytarz ekologiczny wiążący rozległe tereny.

Mapka 1. Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych w głównych zlewniach rzecznych
Źródło: Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego, 2007

⇒ Przyroda

Obszary o znaczących walorach przyrodniczych objęte ochroną prawną zajmują w gminie Gorzów Śląski jedynie 19,3 ha, co stanowi około 0,1% powierzchni gminy, co jest wartością bardzo małą w porównaniu do stanu ochrony województwa (patrz poniższa ryc.). Obszary i obiekty chronione o znaczeniu lokalnym w gminie Gorzów Śląski to:

- użytek ekologiczny (1),
- pomniki przyrody (4),
- parki (4), obiekty cenne przyrodniczo i krajobrazowo, w tym 3 objęte ochroną konserwatorską.

Wśród pomników przyrody na obszarze gminy, ewenementem wśród opolskich pomników przyrody ożywionej jest 4-metrowy okaz kłokoczki południowej w Gorzowie Śląskim. Jest to jedyny krzew - pomnik przyrody w województwie

Gmina Gorzów Śląski położona jest w północno-zachodniej części Progu Woźnickiego i Obniżenia Liswarty-Prosny wchodzących w skład makroregionu Wyżyny Śląsko-Krakowskiej (Kondracki 1988). W podziale geobotanicznym Szafera (1977) badany teren leży w granicach Krainy Wyżyny Śląskiej należącej do Poddziału Pasa Wyżyn Środkowych.

Cały obszar gminy, w zależności od warunków glebowych, powinny porastać różnego rodzaju zbiorowiska leśne. W dolinie Prosny są to **łęgi jesionowo-olszowe** *Circaeo-Alnetum*. Doliny jej dopływów powinny być porośnięte przez podgórskie łęgi jesionowe *Carici remotae-Fraxinetum* lub *Astrantio-Fraxinetum*. Na pozostałym obszarze gminy powinny dominować „kwaśne” **buczyny niżowe** *Luzulo pilosae-Fagetum* oraz żyzne buczyny niżowe *Melico-Fagetum*. Miejscami obszar gminy Gorzów Śląski powinny porastać niżowo-wyżynne eutroficzne lasy jodłowe z grabem i dębem zwane „czarnym lasem” będące regionalną postacią lasów typu grądowego, niżowe dąbrowy acidofilne typu środkowoeuropejskiego *Calamagrostio-Quercetum petraeae*, grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum*, świetliste dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum* oraz kontynentalne bory mieszane *Pino-Quercetum*.

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Większość lasów została zastąpiona przez użytki rolne (ponad 70% powierzchni gminy) i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną i obcego pochodzenia, a tereny podmokłe w większości odwodniono. Obecnie, jedynie południowa (lasy liściaste i dolina Prosny) oraz północna (dolina Prosny) część gminy posiada znaczącą wartość przyrodniczo-krajobrazową. Tereny te jednak (za wyjątkiem użytków ekologicznych w dolinie Prosny) nie są objęte ochroną prawną w żadnej formie. Według koncepcji regionalnej dolina Prosny i Piaski wyróżniona została jako kwalifikująca się do ochrony prawnej jako obszar chronionego krajobrazu, podobnie jak fragment Borów Stobrawsko-Turawskich w południowej części gminy.

Jedną z najcenniejszych przyrodniczo części gminy to fragment lasów i łąk podmokłych w okolicy Skrońska – proponowany rezerwat przyrody oraz fragment buczyn w okolicy Jastrzygowic. Obszary te stanowią tereny o rzadkich w regionie walorach krajobrazowych. Pod względem florystycznym jest to obszar o dużym zróżnicowaniu siedlisk i bogactwie zbiorowisk, a także o cennych w skali województwa walorach faunistycznych. Innym cennym przyrodniczo obszarem jest dolina i rzeka Prosna, w szczególności na odcinku Uszyce - Krzyżanowice, w obrębie, którym występują zagrożone zbiorowiska roślinne.

Stan środowiska przyrodniczego gminy Gorzów Śląski nie został do tej pory szczegółowo rozpoznany. Wstępna inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza dla terenu gminy została przeprowadzona w ramach inwentaryzacji przyrodniczej dla terenu LDG Górna Prosna.

Gmina Gorzów Śląska jako część Śląska, jednego z najbardziej uprzemysłowionych i najintensywniej zagospodarowanych regionów Polski, na skutek intensyfikacji rolnictwa, wielkoobszarowych melioracji odwadniających, rozwoju infrastruktury transportowej i technicznej, wprowadzania obcych, ekspansywnych gatunków oraz urbanizacji utraciło w ostatnich 200 latach znaczną część różnorodności florystycznej.

Szata roślinna gminy wykazuje znaczną synantropizację. Na terenie gminy dominują zbiorowiska nieleśne (ponad 70%), przede wszystkim segetalne - w zdecydowanej większości związane z gruntami ornymi (ponad 85% pow. użytków rolnych). Zbiorowiska łąk i pastwisk pokrywają stosunkowo niewielkie powierzchnie – zajmują ok. 7% powierzchni gminy. Największe kompleksy zbiorowisk półnaturalnych - łąk i pastwisk występują w dolinie Proсны i Piaski.

Pomimo znaczących przekształceń południowa część gminy (dolina Proсны i kompleksy leśne), w szczególności w okolicach: Skrońska, Pawłowic i Jam oraz północna część gminy (dolina Proсны w okolicach Uszyc, Zdziechowic i Krzyżanowic) zachowała charakter zbliżony do naturalnego. Występują tu większe kompleksy lasów, w tym łągowych i grądów, stawy, łąki oraz tereny podmokłe. Występuje tu szereg gatunków i zbiorowisk rzadko spotykanych w innych częściach gminy.

W gminie Gorzów Śląski, przy zasobach gleb o stosunkowo wysokiej jakości i znaczącym przekształceniu terenu gminy, lasy zajmują ok. 22,1% powierzchni [GUS BDR, 2010]. Najsłabiej zalesiona jest północna część gminy (okolice Zdziechowic i Uszyc) oraz tereny na południowy-zachód od miasta Gorzów Śląski. Tereny o większej lesistości znajdują się w środkowej części gminy.

⇒ **Gospodarka**

Gorzów Śl. to gmina o charakterze typowo rolniczym. Działają tutaj nie tylko rolnicy indywidualni, ale również wielokulturowe gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją roślinną, zwierzęcą. Zasadnicze kierunki produkcji rolnej to uprawa zbóż głównie pszenicy, ziemniaków, rzepaku, hodowla trzody chlewnej i niewielkiej ilości bydła mlecznego i rzeźnego. Struktura zasiewów to: zboża 70%, uprawy przemysłowe 20%, pozostałe stanowią 10% zasiewów. Na dobrym poziomie jest też obsługa rolnictwa, funkcjonuje SKR w Gorzowie Śl. oraz bazy maszynowe w Uszycach, Kozłowicach i w Gorzowie Śl. Przeciętna wielkość gospodarstw wynosi nieco ponad 11 ha. Gmina położona jest z dala od głównych regionalnych centrów przemysłowych, i pozbawiona jest nadmiernego przemysłu wprowadzającego zanieczyszczenia do środowiska naturalnego.

Główne zakłady przemysłowe i przedsiębiorstwa działające na terenie gminy Gorzów Śląski:

- "Cerpol - Kozłowice" - to przedsiębiorstwo wielobranżowe z ponad 30-letnim doświadczeniem, należące do CRH - jednego z największych w świecie koncernów działających w branży materiałów budowlanych. Cerpol- Kozłowice proponuje doskonałe jakościowo i technicznie wyroby ceramiki budowlanej;
- Firma "Kowsky" Sp. z o.o. istnieje na rynku polskim od 1996 roku, ale jej historia sięga 1920 roku w RPA. Jest producentem wysokiej jakości pomocniczego sprzętu ortopedycznego;
- "Alto" Sp. z o.o. specjalizuje się w produkcji przędzy na bazie akrylu hiszpańskiego. Zajmuje się rozwijaniem i przygotowywaniem włókien jedwabnych łącznie z włóknami wyczesywanymi oraz przygotowywaniem tkanin z włókien sztucznych i syntetycznych;
- "Astal" jest zakładem montażowym- dostawca oraz monter konstrukcji stalowych, wiat, ogrodzeń, urządzeń transportu ciągłego oraz części i urządzeń dźwigowych.

Na terenie Gminy funkcjonują również inne drobne przedsiębiorstwa i zakłady usługowe o różnym profilu.

⇒ **Infrastruktura**

a. Zaopatrzenie w wodę

Według informacji uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Gorzowie Śląskim, gmina jest zwodociągowana w 100 %. Gmina Gorzów Śląski zaopatrywana jest w wodę pitną poprzez:

- ujęcie Gorzów Śląski – składające się z zespołu trzech studni, w tym dwóch czynnych, które czerpią wodę z poziomu jurajskiego; wydajność eksploatacyjna ujęcia wynosi 40 m³/h, natomiast wydajność maksymalna według pozwolenia wodnoprawnego to 60 m³/h;
- ujęcie Uszyce – składające się z zespołu dwóch czynnych studni, które czerpią wodę z poziomu jurajskiego; wydajność eksploatacyjna ujęcia wynosi 20 m³/h, natomiast wydajność maksymalna według pozwolenia wodnoprawnego to 60 m³/h;
- ujęcie Goła – składające się z zespołu dwóch czynnych studni, które czerpią wodę z poziomu jurajskiego; wydajność eksploatacyjna studni nr 1 wynosi 7 m³/h, a studni nr 2 5,7 m³/h; natomiast wydajność maksymalna całego ujęcia według pozwolenia wodnoprawnego to 40 m³/h;

b. Kanalizacja

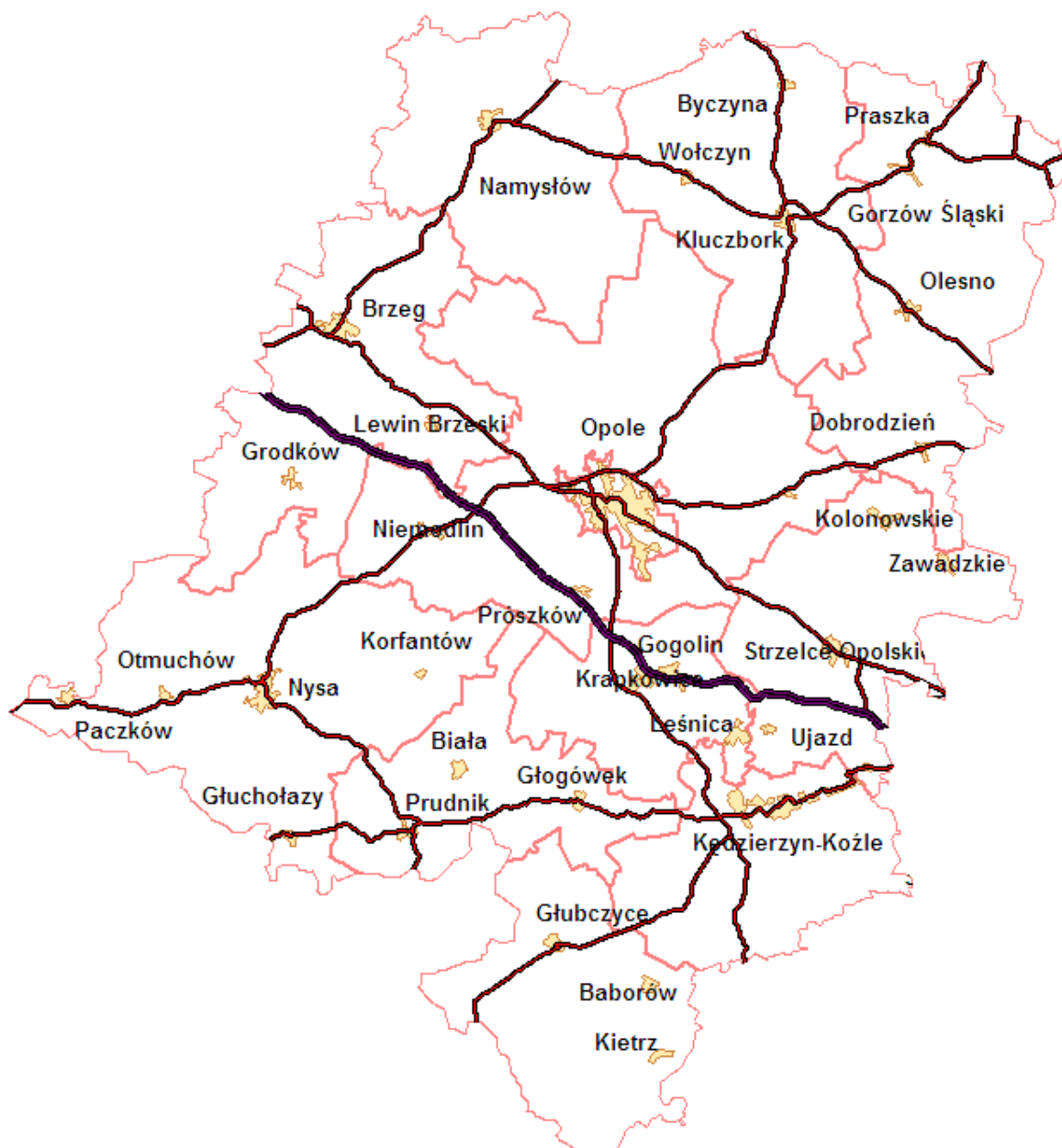
Na terenie gminy funkcjonuje kolektor sanitarny, z punktem zlewnym w Gorzowie Śląskim tłoczący ścieki do mechaniczno- biologicznej oczyszczalni ścieków komunalnych w Prasce. W pełni skanalizowanych jest pięć miejscowości: Gorzów Śląski, Jamy, Kozłowice, Jastrzygowice i Pawłowice.

c. Gospodarka odpadami

Gmina posiada wysypisko odpadów komunalnych w Krzyżanowicach oraz zorganizowany odbiór nieczystości stałych. Funkcjonuje kontenerowy system selektywnej zbiórki odpadów. Powierzchnia składowiska w granicach korony to 1,43 ha. Dla składowiska prowadzony jest monitoring wód podziemnych i wód odciekowych. Przewidywane zakończenie eksploatacji to 2014r.

d. Komunikacja

Obszar gminy położony jest z dala od dużych aglomeracji miejskich, ale posiada z nimi dogodne połączenia komunikacyjne. Gmina powiązana jest siecią dróg z Opolem, oddalonym o ok. 60 km i ośrodkami powiatowymi w tym: miastem Kluczbork i miastem Olesno o 20 km. Inne duże ośrodki powiązane komunikacyjnie z Gorzowem Śl. to: Wieluń (ok. 27 km), Częstochowa (ok. 70 km), Łódź (ok. 130 km), Katowice (ok. 150 km), Wrocław (ok. 120 km), Poznań (ok. 230 km). Obecnie sieć komunikacyjną tworzą przede wszystkim drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe. W związku z tym, że na obszarze gminy krzyżują się drogi: krajowa nr 45 i z wojewódzką nr 487, istnieje dogodne jej połączenie komunikacyjne z całym krajem.

Mapka 2. Główne miasta oraz sieć drogową województwa opolskiego
(w tym również przebieg dróg przez teren gminy Gorzów Śląski).

5.2. Ocena stanu środowiska

Gmina położona jest z dala od głównych regionalnych centrów przemysłowych, i pozbawiona jest nadmiernego przemysłu wprowadzającego zanieczyszczenia do środowiska naturalnego. Na ogólny stan środowiska na obszarze opracowania składają się głównie: stan zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, stan czystości wód podziemnych i powierzchniowych oraz klimat akustyczny.

W zasadzie jedynym zakładem przemysłowym korzystającym ze środowiska jest „Cerpol Kozłowice” Spółka z o.o., położony w miejscowości Kozłowice około 10 km na północ od Olesna. Cerpol jest przedsiębiorstwem jednozakładowym zajmującym się

produkcją i sprzedażą ceramicznych materiałów budowlanych. Zakład wybudowany w latach 1969-72 jest stale modernizowany i unowocześniany. Posiada dwie równoległe linie produkcyjne oraz 2 piece tunelowe o długości 110 mb każdy. Firma posiada własną bazę surowcową gwarantującą produkcję na kilkadziesiąt lat. Produkowane wyroby to głównie ścienne i stropowe pustaki ceramiczne.

Najważniejszą prowadzoną działalnością jest jednak produkcja ceramiki budowlanej. Wydajność instalacji nominalna kształtuje się na poziomie 504 Mg wyrobów ceramicznych w ciągu doby. Procesy związane z produkcją ceramiki budowlanej związane są z emisją substancji i energii do środowiska oraz powstawaniem odpadów i ścieków. Od 01.03.2008 r. zakład korzysta w 100% z wiejskiej sieci wodociągowej, której zarządcą jest Zakład Usług Komunalnych w Gorzowie Śl. Zakład nie jest zakładem o dużym ryzyku ani o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Poza terenem zakładu nie występują przekroczenia wartości stężeń dopuszczalnych ani wartości odniesienia substancji gazowych i pyłowych, emitowanych z zakładu.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Analizę jakości powietrza w zakresie dwutlenku siarki i dwutlenku azotu przeprowadzono w oparciu o wyniki z 47 stacji tła miejskiego, z których 3 to stacje automatyczne, a na pozostałych prowadzony jest pomiar metodą pasywną. Natomiast badania w zakresie benzeny oparto o wyniki z 14 stacji pomiarowych, z których 2 to stacje automatyczne, a pozostałe to stacje pasywne. Najbliżej Gorzowa Śląskiego stacja pomiarowa znajduje się w Praszce na ul. Mickiewicza.

⇒ stan czystości powietrza atmosferycznego

Stan czystości powietrza atmosferycznego - wynika z istnienia lokalnych źródeł emisyjnych (tzw. niska emisja zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych i kotłowni oraz z zakładów usługowych i przemysłowych – przede wszystkim „Cerpól - Kozłowice”), a także z napływu zanieczyszczeń zewnętrznych, przenoszonych w ramach ogólnej cyrkulacji atmosferycznej (głównie z kierunku Kluczborka i Olesna, rzadziej od Praszki). Wpływy dużych zakładów przemysłowych położonych w środkowej i wschodniej części województwa opolskiego są w znacznym stopniu łagodzone przez korzystną różę wiatrów (dominacja wiatrów zachodnich i południowych) oraz bariery ochronnej, która tworzą lasy.

Lokalnym źródłem zanieczyszczeń liniowych są także przebiegające przez teren gminy drogi, w szczególności droga krajowa nr 45 oraz wojewódzka nr 487. Mogą tu występować podwyższone, poziomy emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (NO_x, CO, SO₂, ołów, pył zawieszony, węglowodory), ale zasięg przestrzenny ich oddziaływania nie powinien przekraczać kilkunastu metrów.

Stężenia dwutlenku siarki, na terenie powiatu oleskiego, jak i całego województwa opolskiego, już od wielu lat utrzymują się na bardzo niskim poziomie, również w 2012 roku nie wystąpiły przekroczenia standardów jakości powietrza ustalonych dla tego zanieczyszczenia. Z uwagi na brak rocznej wartości dopuszczalnej dla kryterium ochrony zdrowia, wyniki pomiarów ze stacji pasywnych traktowano jako pomiary uzupełniające.

Podobnie jak w przypadku dwutlenku siarki, stężenia dwutlenku azotu otrzymane w 2012 roku osiągnęły niski poziom i są porównywalne z uzyskiwanymi w poprzednich latach. Wartości stężeń średniorocznych dwutlenku azotu nie przekroczyły dopuszczalnego poziomu substancji. Na tle województwa, powiat oleski wykazał znaczne wartości średnich stężeń dwutlenku azotu. Jednak na stacji pomiarowej położonej najbliższej gminy Gorzów Śląski – w Praszce – ta wartość była jedną z najniższych w województwie. Najwyższe średnie stężenie dwutlenku azotu w województwie opolskim wyniosło 26,5 µg/m³ (stacja pomiarowa Namysłowie przy ul. Armii Krajowej).

W roku 2011 pomiary pyłu zawieszonego PM₁₀ prowadzono na 6 stacjach pomiarowych, z których 3 to stacje automatyczne (Kędzierzyn – Koźle ul. B. Śmiałego, Opole, ul. Minorytów, Zdieszowice ul. Piastów), natomiast pozostałe – manualne (Głubczyce, ul. Kochanowskiego, Kluczbork ul. Mickiewicza, Opole os. Armii Krajowej).

Rozpatrując dwa kryteria ustanowione dla pyłu PM₁₀, to w 2011 roku wartość średnioroczna została przekroczona na kilku stacjach, natomiast kryterium dopuszczalnej wartości średniodobowej przekroczone zostało na wszystkich stacjach rejestrujących stężenia pyłu, zlokalizowanych na terenie województwa opolskiego.

W oparciu o nowy system klasyfikacji stref, dla strefy opolskiej, do której należy powiat oleski i gmina Gorzów Śląski, dla poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń, w wyniku badań przeprowadzonych w 2012 roku, wyznaczono klasy wynikowe, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Wynikowe klasy strefy opolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych

Klasyfikacja strefy opolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia dla poszczególnych zanieczyszczeń												
Rodzaj zanieczyszczenia	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
Symbol klasy wynikowej	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	C	C
Klasyfikacja strefy opolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin												
Symbol klasy wynikowej	A	A			C							

Źródło: WIOŚ Opole, 2013

Oznaczenia symboli klas:

A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu docelowego,

C – poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu docelowego, oczekiwane działania to dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych, opracowanie programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu.

Dla strefy opolskiej, w kryteriach określonych dla ochrony zdrowia, największe przekroczenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu stwierdzono dla benzenu, benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz pyłu PM_{2,5}. Dla tych zanieczyszczeń, Marszałek Województwa opracował programy ochrony powietrza (2013r.), które uwzględniają działania zmierzające do osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych powyższych substancji w powietrzu. W 2012 roku stwierdzono także przekroczenia dla ozonu.

Wody podziemne

Monitoring jakości zwykłych wód podziemnych jest jednym z elementów państwowego monitoringu środowiska koordynowanego przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska. Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

Program monitoringu realizowany w 2006 roku został dostosowany do wymogów stawianych przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW) 2000/60/WE. Konsekwencją tego była reorganizacja dotychczasowej sieci monitoringowej, polegająca przede wszystkim na zmianie przedmiotu monitoringu z dotychczasowych różnych użytkowych poziomów wód podziemnych na wyznaczone jednolite części wód podziemnych (JCWP). Termin JCWP, wprowadzony przez Dyrektywę (groundwater body GWB) oznacza oddzielną, znaczącą objętość wód podziemnych wewnątrz warstwy lub warstw wodonośnych. Jego odpowiednikiem w wodach powierzchniowych jest jednolita część wód powierzchniowych

JCW. Na bazie dotychczasowej sieci monitoringowej utworzono sieć, spełniającą nowe wymagania. W województwie opolskim nowa sieć pomiarowa obejmowała 27 punktów badawczych, które według nowego podziału wód znajduje się w 6. jednolitych częściach wód podziemnych, obejmujących województwo opolskie (informacja WIOŚ Opole).

⇒ Ocena wód

Kompleksowa ocena stanu (chemicznego i ilościowego) jednolitych części wód podziemnych jest zgodna z Ramową Dyrektywą Wodną w oparciu o klasyfikację wg rozporządzenia Ministra Środowiska wydanego na podstawie delegacji ustawowej art. 38a ust. 1 ustawy - Prawo wodne - w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych.

Na terenie gminy Gorzów Śląski WIOŚ Opole nie prowadził monitoringu wód podziemnych. Najbliższe otwory badawcze J₂ (94) znajdowały się w Przystajni, Borowym i Częstochowie, na terenie województwa śląskiego i dotyczyły GZWP 325 – wód jurajskich. Według badań przeprowadzonych w roku 2010 i 2011 przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach, próbki wód pobrane z otworów badawczych w Przystajni i Borowym uzyskały po analizie III klasę czystości – wody zadowalającej jakości, natomiast w punkcie Częstochowa IV klasę czystości – wody niezadowalającej jakości. Przekroczono natomiast zostały standardy jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w zakresie manganu.

Wody powierzchniowe

Obecnie klasyfikację wód powierzchniowych określa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. Nr 162, poz. 1008).

Rozporządzenie to definiuje 5 klas stanu ekologicznego:

- klasa I – stan bardzo dobry – dla wód o niezmiennych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- klasa II – stan dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- klasa III – stan umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- klasa IV – stan słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizyko-chemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt
- znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- klasa V – stan zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Ocenę jakości wód powierzchniowych na terenie województwa opolskiego przeprowadza Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu. Występujące na terenie gminy wody powierzchniowe badane były w ramach monitoringu diagnostycznego prowadzonego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Opolu w 2011 roku, w punkcie pomiarowym na rzece Prosna – Praszka na 191,6 km rzeki, w gminie Praszka. Poniżej przedstawiono wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych.

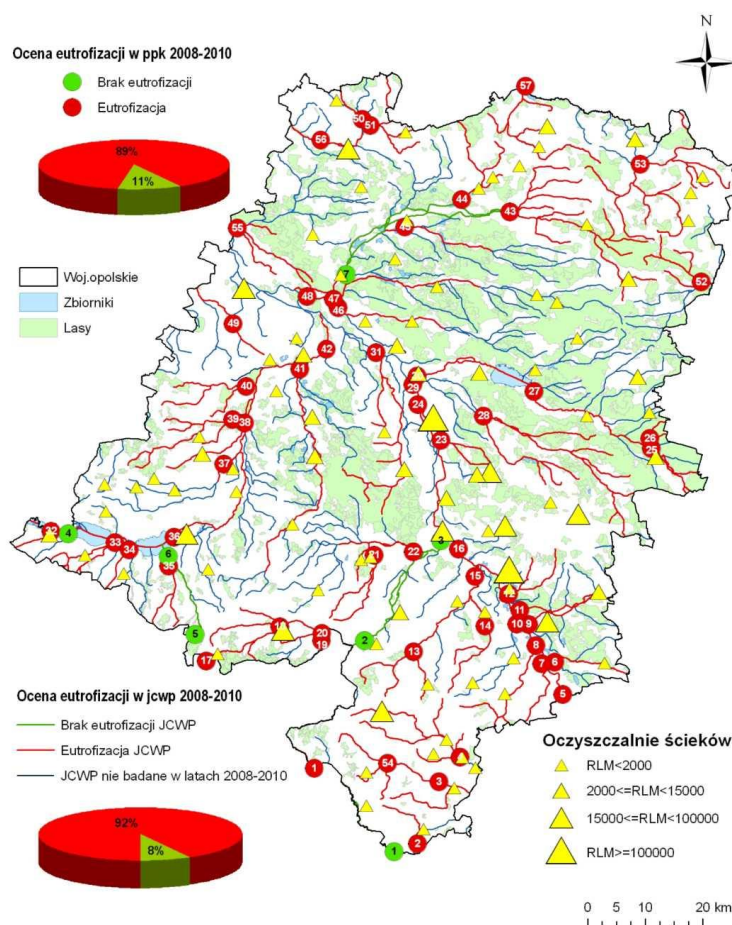
Tabela nr 3. Wyniki oceny wykonanej w ramach monitoringu diagnostycznego.

Nazwa jcw	Nazwa punktu kontrolno-pomiarowego	Silnie zmieniona	Klasa elementów biologicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki chemiczne sklasyfikowane poniżej stanu dobrego	STAN
Prosna do Wyderki	Prosna-Praszka	N	III	UMIARKOWANY	DOBRY	N	ZŁY

Źródło: Stan środowiska w województwie opolskim w 2012 roku., WIOS Opole, 2013

W roku 2011 monitoring realizowany najbliżej gminy Gorzów Śląski obejmował punkt pomiarowy Prosna – Praszka na 191,6 km rzeki, w gminie Praszka. Wody rzeki Prosny badane w ww. punkcie zaliczono do III klasy czystości, natomiast czynnikiem determinującym taki stan były azotany. Należy także dodać, że wody badane wykazały eutroficzny charakter. Sądzić należy, że za jakość wód w tym przekroju odpowiedzialne są liniowe i powierzchniowe źródła zanieczyszczeń.

W celu zmniejszenia procesu eutrofizacji wód, należy zmniejszyć dopływ do środowiska wodnego biogenów poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej, stosowanie wysokoefektywnych metod oczyszczania ścieków, prowadzenie gospodarki rolnej zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej (m. in. poprzez stosowanie nawożenia w odpowiednich terminach, magazynowanie w gospodarstwach nawozów naturalnych w sposób zabezpieczający wymywanie czy przesiąkanie biogenów). Nie bez znaczenia jest również edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków piorących.

Zanieczyszczenie gleb

Procentowy udział gleb zanieczyszczonych kadmem w ogólnych użytkach rolnych powiatu oleskiego to wyniósł on 25,5 i jest to jedna z wyższych wartości w odniesieniu do całego województwa. Gleby zanieczyszczone miedzią w powiecie oleskim stanowiły 1,5%, co plasowało powiat na 7 miejscu w województwie.

Największy procentowy udział gleb w skali województwa osiągnęły gleby powiatowe zanieczyszczone niklem, wyniósł on bowiem 13,9%, a także ołowiem 8,8% (drugie miejsce w skali Opolszczyzny). Natomiast gleby zanieczyszczone cynkiem stanowiły 11,7% ogólnej liczby użytków rolnych. Średnia zawartość metali ciężkich w glebach osiągnęła wartości porównywalne ze średnimi wojewódzkimi, natomiast w przypadku kadmu i ołowiu wartości te były zbliżone do najwyższych i wyniosły odpowiednio: 0,51 i 24,8 ppm.

Tabela nr 4. Zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi w powiatach województwa opolskiego

Powiaty	Udział gleb zanieczyszczonych w powierzchni użytków rolnych ogółem [%]					Średnia zawartość metali ciężkich w glebach [ppm]				
	kadm [Cd]	miedź [Cu]	nikiel [Ni]	ołów [Pb]	cynk [Zn]	kadm [Cd]	miedź [Cu]	nikiel [Ni]	ołów [Pb]	cynk [Zn]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
brzeski	10,5	2,5	4,9	2,5	5,6	0,32	10,5	10,6	22,2	45,4
głubczycki	7,7	0,0	0,0	0,7	10,5	0,43	13,3	15,8	23,8	65,8
kędzierzyńsko-kozielski	11,5	2,1	3,1	2,1	12,5	0,42	12,00	13,5	24,2	64,5
kluczborski	7,5	0,7	2,0	2,7	2,7	0,25	6,3	7,2	18,9	35,9
krapkowicki	36,1	2,4	7,2	9,6	18,1	0,46	10,3	10,9	23,0	57,0
namysławski	10,8	0,0	3,1	2,3	4,6	0,22	6,9	7,1	17,0	33,0
nyski	8,3	1,7	2,9	0,0	5,8	0,34	11,1	13,2	21,7	49,6
oleski	25,5	1,5	13,9	8,8	11,7	0,51	6,9	8,1	24,8	43,6
opolski	27,5	1,4	8,1	4,7	9,0	0,35	9,1	9,0	21,3	40,8
prudnicki	10,7	3,3	0,0	2,5	8,3	0,48	14,3	14,4	26,0	71,3
strzelecki	50,0	2,7	6,5	8,3	25,0	0,52	10,1	8,6	28,3	59,1
m.Opole	57,5	7,1	7,1	7,1	21,4	0,50	14,3	9,9	27,9	64,1

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolniczej (OSChR) w Opolu, 2005 r.

Zagrożenia naturalne

Zagrożenia naturalne występujące na obszarze gminy związane mogą być ze zjawiskami meteorologicznymi, hydrologicznymi i biologicznymi. Podstawowym czynnikiem meteorologicznym, stwarzającym zagrożenie dla świata przyrody ożywionej jest w szczególności stosunkowo niski (ca 600 mm/rok) poziom opadów atmosferycznych, wpływający na zasobność wód powierzchniowych, stan stosunków wodnych w glebie użytków rolnych i leśnych, wynikające stąd duże zagrożenie dla występujących mokradeł, zagrożenie pożarowe terenów leśnych, ogólne pogorszenie warunków zdrowotnych głównych gatunków lasotwórczych oraz zagrożenie szkodnikami owadzi. Z kolei występujące lokalnie, okresowo, nawalne deszcze, przy uwzględnieniu cech morfologiczno – geologicznych zlewni stanowią przyczynę zagrożeń powodziowych. Zagrożenia takie na obszarze gminy charakterystyczne są dla terenów zainwestowanych doliny Prosny oraz jej dopływów prowadzących wody stale bądź okresowo.

Istotnym zagrożeniem dla wartości przyrodniczych w gminie jest naturalna sukcesja. Na obszarach muraw i łąk, a także torfowisk postępujące zarastanie roślinnością krzewiastą a nawet drzewiastą doprowadziło do radykalnego zmniejszenia różnorodności biologicznej. Jest to skutek porzucenia gospodarki na tych obszarach, w tym przede wszystkim porzucenia koszenia i wypasania.

W ostatnich latach znaczącym zagrożeniem biotycznym dla naturalnej różnorodności biotycznej jest ekspansja gatunków obcych rodzimej florze i faunie, w tym inwazyjnych gatunków.

Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne dla środowiska naturalnego wynikają z eksploatacji i przetwarzania zasobów przyrodniczych wskutek bytowania i działalności gospodarczej człowieka oraz komunikacji. Obszarami o największym potencjalnym zagrożeniu presjami środowiskowymi są obszary uprzemysłowione i zurbanizowane oraz tereny otwarte, w szczególności tereny użytków rolnych.

- gospodarka komunalna

Wśród zagrożeń dla środowiska przyrodniczego związanych z gospodarką komunalną należy wymienić:

- a) Gospodarka ściekowa - w warunkach gminy Gorzów Śląski szczególne znaczenie posiada niewystarczający wciąż stopień skanalizowania wsi i liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, a jego skutkiem jest pogarszanie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- b) Gospodarka odpadowa - zagrożeniem dla wód, w szczególności dla wód podziemnych są istniejące „dzikie wysypiska” odpadów komunalnych, występujące w dowolnych układach przestrzennych i pozostających poza jakimikolwiek procedurami eksploatacyjnymi. Zagrożeniem mogą być również te, które są monitorowane, ale źle eksploatowane lub w przypadku wystąpienia awarii, z uwagi na czas jaki upływa od zauważenia zanieczyszczenia w punkcie pomiarowym awarii do czasu przeniknięcia zanieczyszczeń do wód.
- c) Emisja zanieczyszczeń powietrza – związana z koniecznością dostarczenia ciepła dla potrzeb funkcjonalnych, w szczególności w okresie grzewczym. Pogłębianie niekorzystnych zjawisk w zakresie stanu higieniczno – sanitarnego powietrza następuje w związku z tzw. niską emisją zanieczyszczeń (emitory zanieczyszczeń poniżej 40 m wysokości) z terenów niskiej intensywności zabudowy, w połączeniu z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych. Zjawisko charakterystyczne dla starej zabudowy miejskiej oraz terenów wiejskich. Emisja zanieczyszczeń przemysłowych jest monitorowana i nadzorowana przez służby zakładowe jak i przez zewnętrzne właściwe organy kontrolne.

- komunikacja

Lawinowy wzrost liczby pojazdów samochodowych przy wolno zmieniającej się sieci dróg jezdnych na terenach otwartych i zabudowanych, stanowi źródło uciążliwości środowiskowych w zakresie emisji spalin, hałasu i wibracji. Obszarami szczególnego zagrożenia oddziaływaniami środowiskowymi są tereny miejskie zlokalizowane w pobliżu głównych, tranzytowych arterii komunikacji drogowej (droga krajowa Nr 45

Opole - Kluczbork - Gorzów Śląski - Łódź) oraz droga wojewódzka Nr 487 (Olesno - Gorzów Śląski - Byczyna).

- **działalność gospodarcza**

Wśród zagrożeń środowiska związanych z działalnością gospodarczą człowieka należy wymienić:

- a) działalność przemysłową - wśród zagrożeń środowiska związanych z działalnością gospodarczą człowieka należy wymienić działalność przemysłową. Działalność przemysłowa stanowi źródła zagrożeń dla środowiska w związku z emisją zanieczyszczeń do powietrza, odprowadzaniem ścieków, wytwarzaniem odpadów, degradacją powierzchni ziemi, zużywaniem zasobów naturalnych, emisją hałasu i awariami przemysłowymi.
- b) Turystyka i rekreacja – na obszarze gminy Gorzów Śląski działalność ta nie generuje istotnych zagrożeń środowiskowych.
- c) Rolnictwo - jest źródłem odpadów niebezpiecznych (pozostałości po środkach ochrony roślin) oraz zanieczyszczeń obszarowych, będących głównym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Wskutek intensywnego użytkowania potencjał glebowy cechuje się stałym, wysokim poziomem zakwaszenia oraz czasem występowaniem procesów erozyjnych. Rolnictwo w ostatnich latach na skutek zmian strukturalnych stało się także istotnym zagrożeniem dla ekosystemów półnaturalnych, głównie łąk świeżych i łąk zmiennowilgotnych. Zagrożenia te związane są z porzucaniem gospodarki łąkarskiej lub pasterskiej (i uruchamianie naturalnej sukcesji) oraz z zamianą gruntów zielonych na orne co ma katastrofalne skutki dla istnienia cennych biocenoz.

Środowisko, a zdrowie

Jakość środowiska w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia społeczeństwa. Zanieczyszczenie chemiczne i biologiczne środowiska często jest przyczyną pojawiania się licznych chorób cywilizacyjnych tj. alergie, choroby dróg oddechowych i pokarmowych czy choroby nowotworowe, a także wpływa na długość życia ludzi. Mimo, iż w ostatnim dziesięcioleciu przeciętna liczba lat życia wzrosła w naszym kraju o 4, ciągle wskaźniki te są gorsze od średniej w Unii Europejskiej. W związku z czym konieczne są ciągłe, intensywne działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego ludności zarówno poprzez inwestycje służące ochronie środowiska oraz akcje profilaktyczne i uświadamiające o zagrożeniach.

Gospodarka i ludność nie jest jednak w stanie funkcjonować obecnie bez setek substancji chemicznych, które często są praktycznie niedostrzegalne, a występują powszechnie w przemyśle, artykułach spożywczych, farmaceutykach, rolnictwie. Nie ma dziedziny życia bez zastosowania w niej substancji chemicznych. Dlatego też w Polsce i w Unii Europejskiej od dawna prowadzona jest kontrola warunków produkcji i obrotu chemikaliami oraz działania zmierzające do systematycznego wycofywania z obrotu substancji chemicznych szczególnie niebezpiecznych. Rozporządzenie Unii Europejskiej z dnia 1 czerwca 2007 r. (Rozporządzenie REACH) mówi o ochronie zdrowia ludzkiego i ochronie środowiska poprzez wprowadzanie nowych, bezpieczniejszych substancji, zwiększenie przejrzystości systemu obrotu chemikaliami i ograniczenie do minimum badań na zwierzętach kręgowych. Ciężar odpowiedzialności za dokonywanie oceny ryzyka oraz badań każdej nowej substancji spoczywa na producentach chemikaliami. Ponadto w 2005 r. Polska przystąpiła do Konwencji Rotterdamskiej, która reguluje kwestie międzynarodowego handlu substancjami chemicznymi i pestycydami.

Przedmiotem analizowanego Programu jest azbest - niezwykle groźny materiał powodujący szereg chorób nowotworowych o wysokim stopniu złośliwości, np. pylicę azbestową, nowotwór płuc, międzybłoniak opłucnej i otrzewnej. Azbest jest szkodliwy ze względu na uwalnianie cienkich włókien do powietrza, których wdychanie powoduje choroby. Nie tylko osoby pracujące z azbestem są zagrożone, również te, które były narażone na wdychanie włókien azbestowych przez krótki nawet czas. Jednakże wyroby azbestowe zabezpieczone w prawidłowy sposób nie stanowią zagrożenia dla człowieka – pojawia się ono zwłaszcza podczas cięcia, kruszenia czy też łamania azbestu.

Azbest jest naturalnym, praktycznie niezniszczalnym surowcem o budowie włóknistej. Pęczki włókien mogą rozszcześcić się na włókna cieńsze niż ludzki włos, kruszą się i łamią, przedostając w ten sposób do atmosfery. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach. Dużą rolę odgrywa także wrażliwość osobnicza (podatność danej osoby) i palenie papierosów. Unoszące się w powietrzu, niewidoczne dla oka, włókna azbestowe są wdychane przez ludzi i wnikają do organizmu człowieka przez układ oddechowy. Zalegające w płucach włókna mogą powodować zwłóknienie tkanki płucnej, czyli azbestozę, ale także raka płuc i międzybłoniaka opłucnej. Azbest jest najbardziej niebezpiecznym czynnikiem rakotwórczym. Największe zagrożenie stanowią włókna mikroskopijnej wielkości, które na zawsze pozostają w płucach i mogą powodować choroby nowotworowe płuc. Ważna jest świadomość, że choroby wywołane azbestem rozwijają się po 10-40 latach od czasu kontaktu z azbestem.

Wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznym oraz odpowiednio zabezpieczone nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Zagrożenie jednak pojawia się wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Do sytuacji takich dochodzi najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, jak również wskutek naruszania struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału oraz pod wpływem oddziaływania czynników atmosferycznych.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość nie większą niż 3 mikrometry i stosunek długości do średnicy mniejszy niż 3 : 1. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą już być wydalone. Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach w postaci następujących schorzeń: pylica azbestowa (azbestoza), międzybłoniaki opłucnej i rak płuc. Im więcej jest włókien w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem. Z powodu chorób wywołanych azbestem umiera na świecie ponad 100 tysięcy osób.

Skutki oddziaływania azbestu:

- skutkiem oddziaływania azbestu na skórę może być występowanie zapaleń skórnych, dermatoz, brodawek.
- wchłonięty przez organizm pył azbestowy może powodować poważne dla zdrowia zmiany chorobowe:

- nowotwór złośliwy płuc i opłucnej (międzybłoniak) - nowotwór pojawiający się w 10 - 40 lat po kontakcie z azbestem,
- pylica azbestowa - powolne zwłóknienie tkanki płucnej, powodujące niewydolność oddechową,
- zmiany opłucnowe (zgrubienia opłucnej) - blaszki, zgrubienia i odczyny wysiękowe opłucnej.

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów należy postrzegać jedynie jako prawdopodobne.

Azbest stanowi zagrożenie dla osób mających bezpośredni kontakt z wyrobami zawierającymi azbest ze względu na charakter wykonywanej pracy - *narażenie zawodowe*:

- pobór prób do badań wyrobów azbestowych,
- demontaż wyrobów azbestowych,
- pakowanie, rozładunek, załadunek wyrobów azbestowych,
- unieszkodliwianie wyrobów azbestowych,

a także dla osób narażonych *niezawodowo* na działanie azbestu:

- zamieszkiwanie obszarów miejskich przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu,
- zamieszkiwanie w obszarach miejskich i wiejskich w pobliżu uszkodzeń mechanicznych i korozji chemicznej i biologicznej ścian osłonowych i pokryć dachowych,
- przebywanie w obiektach, pomieszczeniach wewnętrznych, w których zastosowane są wyroby azbestowe, jako izolacje ognioodporne, akustyczne, wentylacyjne i klimatyzacyjne,
- zamieszkiwanie terenów sąsiadujących z terenami przemysłowymi np. zakłady stosujące wyroby azbestowe (chłodnie kominowe, chłodnie wieżowe), dzikie składowiska odpadów zawierających azbest, nielegalne składowiska odpadów azbestowych z zmieszanymi odpadami komunalnymi, nieprawidłowo prowadzone składowiska odpadów azbestowych,
- bezpośredni kontakt z pracownikiem nieprzestrzegającym przepisów i zasad bezpieczeństwa przy pracy z wyrobami zawierającymi azbest.

Chorobotwórcze działanie azbestu występuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu (oznacza to, że dopóki włókna nie są uwolnione do powietrza nie stanowią zagrożenia dla zdrowia). Azbest może być także obecny w wodzie, napojach i pokarmach, skąd przenika do organizmu człowieka. Jednak nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest dostający się do organizmu drogą pokarmową jest szkodliwy dla zdrowia.

Naturalne źródła emisji włókien azbestowych w praktyce mają mniejsze znaczenie niż źródła związane z działalnością człowieka. Obecnie po zaprzestaniu produkcji wyrobów zawierających azbest tymi źródłami są:

- niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska, szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach
- użytkowanie wyrobów azbestowych co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,
- niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest. Są to źródła występujące wewnątrz pomieszczeń. Stosowanie wyrobów azbestowych, a w konsekwencji możliwość uwalniania włókien azbestu do środowiska, spowodowało wzrost zainteresowania zdrowotnymi skutkami środowiskowej ekspozycji na azbest.

Analizując szkodliwość azbestu i jego wpływ na organizm ludzki należy pamiętać, iż azbest jest praktycznie niezniszczalny, zaś groźny dla zdrowia ludzi jest wtedy, gdy jego elementarne włókna znajdują się we wdychanym powietrzu. Azbest zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwolnienie się włókien do powietrza nie stanowi żadnego zagrożenia dla zdrowia.

5.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji dokumentu

Z projektu Programu i diagnozy stanu, która wykazała konieczność wprowadzenia niezbędnych zmian zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego wynika, że w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu stan środowiska może ulec znaczącemu pogorszeniu.

Brak działań w zakresie ochrony środowiska nie jest także akceptowalne ze względu na:

- zapisy Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014, Polityki Ekologicznej Państwa,
- zobowiązań Polski w zakresie gospodarki odpadowej wynikających z Traktatu Akcesyjnego i innych zobowiązań międzynarodowych,
- wymogów narzuconych polskim prawodawstwem,
- wzrostem świadomości mieszkańców domagających się zmian w zakresie ochrony środowiska.

Brak realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gorzów Śląski prowadzić może do szeregu negatywnych zjawisk zachodzących w środowisku. Uwidaczniać się będą one w następujących komponentach środowiska:

- negatywny wpływ na zdrowie i życie ludzi zamieszkujących i użytkujących obiekty gdzie jako materiał konstrukcyjny wykorzystany został azbest,
- zanieczyszczenie powietrza włóknami azbestowymi, na skutek nieodpowiednich prac polegających na usuwaniu azbestu oraz jego nieprawidłowym składowaniu,
- negatywny wpływ na obszary cenne przyrodniczo, na skutek porzucania odpadów azbestowych w miejscach niedozwolonych; zagrożenie to może dotyczyć także lasów,
- negatywny wpływ na powierzchnię ziemi, zdrowie ludzi na skutek składowania odpadów zawierających azbest w środowisku bez żadnych zabezpieczeń, czyli na tzw. „dzikich” wysypiskach.

W podsumowaniu należałoby stwierdzić, że zaproponowane w Programie działania dotyczące usuwania azbestu służyć będą poprawie jakości środowiska, a w szczególności minimalizacji i ograniczeniu potencjalnych negatywnych oddziaływań. Dotyczyć to będzie przede wszystkim takich elementów środowiska jak zdrowie ludzi, powietrze atmosferyczne oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe.

5.4. Analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym zagrożeniem

Nie przewiduje się aby realizacja Programu wpłynęła znacząco negatywnie na stan środowiska i powodowała istotne skutki przestrzenne wykraczające poza granice opracowania. Okresowo mogą wystąpić pewne uciążliwości, nie będą one jednak wpływały istotnie na stan środowiska na obszarze gminy.

Cześć przewidywanych oddziaływań będzie wywoływała skutki ujemne, niekorzystne dla środowiska, jednakże o niskim poziomie istotności. Nie przewiduje się na skutek realizacji Programu skutków długotrwale ujemnych i znaczącego oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym stan środowiska analizowano dla całości obszaru objętego Programem, gdzie potencjalnie takie oddziaływania mogłyby wystąpić nie mając podstaw by szczególnie wyróżnić jakiś obszar i szczegółowo opisać w jego ramach stan środowiska.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest związane są z zasobami przyrodniczymi, zanieczyszczeniem powietrza oraz wpływem na powierzchnię ziemi, a także na zdrowie i życie ludzi.

Na skutek realizacji Programu nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na formy ochrony przyrody, powietrze, powierzchnię ziemi oraz zdrowie i życie ludzi, gdyż wszystkie prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudnionych pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Należyte wykonanie prac demontażowych, transportowych oraz prawidłowe unieszkodliwianie odpadów zapewniają minimalne pylenie wyrobów zawierających azbest, których uwalnianie włókien azbestowych będzie miało jedynie charakter lokalny, a tym samym nie będzie oddziaływać na mieszkańców i poszczególne komponenty środowiska.

Istnieje obawa, że nieodpowiednio prowadzone prace modernizacyjne mogą powodować niszczenie chronionych gatunków zwierząt szczególnie ptaków, ich lęgów lub miejsc gniazdowania oraz mogą uniemożliwiać im późniejsze wykorzystywanie tych obiektów jako miejsc gniazdowania lub też miejsc odpoczynku.

Należy zaznaczyć, że odpowiednie zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest np. poprzez pomalowanie, może wydłużyć ich żywotność, jednak nie uchroni przed ich całkowitym usunięciem. Pokrycia azbestowe znajdują się głównie na terenie prywatnych posesji na budynkach gospodarczych i mieszkalnych.

Podstawowe problemy, które występują na terenie kraju, a związane są z wyrobami zawierającymi azbest i brakiem odpowiedzialności osób fizycznych i prawnych to:

- brak lub ograniczona świadomość, że materiały azbestowe w dobrym stanie technicznym należy zabezpieczać przed uszkodzeniem mechanicznym, co gwarantuje ich bezpieczne użytkowanie przez kolejne lata, a uszkodzone materiały azbestowe należy jak najszybciej usunąć zgodnie z procedurą przewidzianą przez przepisy prawa,
- brak lub ograniczona świadomość, że samodzielna rozbiórka azbestu, to czyn zagrożony różnymi sankcjami prawnymi w przypadku ujawnienia takiego faktu lub wniesienia zgłoszenia (skargi) przez osoby trzecie do: organów administracji ochrony środowiska, nadzoru budowlanego lub organów ścigania,
- brak lub ograniczona świadomość, że usunięty azbest może odebrać tylko podmiot uprawniony posiadający stosowne zezwolenie z gospodarki odpadami.

7. ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem, który jedynie w sposób ogólny, strategiczny rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest. Jak wskazano wcześniej, odstępienie od realizacji tego dokumentu przyniesie negatywne skutki dla środowiska. Nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko w trakcie realizacji Programu z powodu szeregu zabezpieczeń związanych z procedurami usuwania azbestu oraz faktem, że prace z odpadami niebezpiecznymi może prowadzić wyłącznie podmiot uprawniony posiadający stosowne zezwolenie z gospodarki odpadami.

Duża część zadań przewidziana w Programie ma charakter nieinwestycyjny (edukacja ekologiczna i działania informacyjne). Mimo tego, kierując się daleko idącą przezornością dokonano oceny potencjalnych oddziaływań, przeanalizowano i oceniono pod kątem wpływu na środowisko cel i poszczególne działania. Oceną objęto następujące elementy środowiska: ludzi, rośliny, różnorodność biologiczną, obszary Natura 2000, wodę, w tym z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, dobra materialne i zabytki.

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania ujęte do realizacji w ramach Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Gorzów Śląski. Stopień i zakres oddziaływania zależeć będzie przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo.

Realizacja zadań związana z wymianą pokryć azbestowych będzie prowadzona na terenie całej gminy Gorzów Śląski, nie wychodząc poza jej teren. W związku z czym określono potencjalne niekorzystne skutki środowiskowe związane z realizacją poszczególnych zadań na terenie całej gminy. Ponadto ocenę tę dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie prowadzenia działań związanych z likwidacją azbestu oraz jego składowaniem. Należy mieć na uwadze, że uciążliwości występujące w fazie prowadzonych działań ma charakter przejściowy, chwilowy.

Oznaczenia:

- (+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
 (-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
 (0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,
 (+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
 (N) - brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Tabela nr 5. Analiza przewidywanych oddziaływań na środowisko na skutek realizacji działań określonych w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gorzów Śląski

Nazwa celu/działania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda, w tym RDW	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
CEL STRATEGICZNY													
Cel strategiczny: - usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy, - minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terenie gminy, - likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko	0	+	+	+	+	0	+	+	+	0	0	+	+
DZIAŁANIA													
1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest oraz opracowanie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Gorzów Śląski”	0	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	0	0
2. Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest: a. przygotowanie ulotek informacyjnych o szkodliwości azbestu i o obowiązkach związanych z koniecznością jego usuwania, b. przygotowanie stałej informacji, na stronach internetowych, poświęconej tematyce azbestu,	0	+	+	+	+	0	+	+	+	0	0	+	+

*Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gorzów Śląski*

c. okresowe publikacje w prasie lokalnej dotyczące tematyki													
3. Przekazywanie informacji mieszkańcom Gminy o możliwości pozyskania dofinansowania na likwidację pokryć azbestowych.	0	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	0	0
4. Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z zachowaniem pilności stanu wyrobów zawierających azbest	0	+	+	+	+	0	+	+	+	0	0	+	+
5. Zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu Gminy, na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym przy założeniu, że Gmina będzie posiadała środki finansowe na te zadania	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-
6. Monitoring wdrażania programu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Wprowadzanie do bazy azbestowej danych związanych z likwidacją pokryć azbestowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Sporządzenie i przedłożenie Radzie Miasta Gorzów Śląski sprawozdania w zakresie: • ilości i miejsc występujących wyrobów zawierających azbest od początku realizacji programu i na dany rok • ilości usuniętych odpadów w danym okresie i narastająco • poniesionych nakładów na realizację programu w danym okresie i narastająco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Działania 1, 2, 3, 6, 8 i 9 należą do typowych działań „miękkich”, a więc ukierunkowanych na rozwój kapitału ludzkiego, a nie na projekty typu inwestycyjnego („twarde”). Bezpośrednie konsekwencje ich realizacji nie będą miały żadnego wpływu na świat zwierząt, rośliny, bioróżnorodność, powierzchnię ziemi, krajobraz, wodę, powietrze, klimat czy zabytki. W dłuższej perspektywie – pośrednio można się spodziewać pewnych pozytywnych oddziaływań – dotyczących ogółu zagadnień oddziaływania człowieka na środowisko, związanych z rosnącą świadomością ekologiczną będącą nieodłącznym elementem poprawy jakości życia mieszkańców, w tym przede wszystkim krajobrazu, powietrza, zdrowia ludzi. Bezpośrednie konsekwencje realizacji zadania nie będą miały wpływu na sferę dóbr materialnych. Pośrednio i w dłuższej perspektywie należy spodziewać się pewnego pozytywnego oddziaływania – zmiana pokryć dachowych, co stanowi podwyższenie wartości np. posesji.

Działanie 2 Informacja i edukacja mieszkańców Gminy wpłynie w pośredni sposób na polepszenie prawie wszystkich walorów środowiska na terenie Gminy. Poprzez uświadomienie ludności o szkodliwości wyrobów zawierających azbest powinno się zaobserwować większą chęć wymiany pokryć azbestowych i ogólnie większą dbałość o środowisko. Mieszkańcy będą mieli również większą świadomość kto może przeprowadzać takie działania i jak prawidłowo powinny być prowadzone prace demontażowe i związane z tym zabezpieczenia.

Działanie 6 Zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywieżenia odpadów zawierających azbest z terenu gminy, na składowisko odpadów wpłynie pozytywnie na stan środowiska i spowodują przede wszystkim likwidację wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gorzów Śląski. Będą jednak w trakcie prowadzenia prac występować pewne negatywne oddziaływania na niektóre komponenty środowiska jak: powietrze, hałas, ziemię, krajobraz oraz ludność i rośliny. Są to jednak działania krótkotrwałe i przy odpowiednich zabezpieczeniach nie będą w sposób istotny wpływały na stan środowiska.

Przed przystąpieniem do prac związanych z demontażem pokrycia azbestowego, właściciel obiektu powinien przeprowadzić rozeznanie czy na danym obiekcie nie występują miejsca gniazdowania gatunków (często rzadkich i chronionych) ptaków (tj. jaskółki, jerzyki, rudziki czy szpaki) lub nietoperzy. Biorąc pod uwagę charakter obiektów, na których stwierdzono użycie wyrobów zawierających azbest (duży udział budynków i obiektów gospodarczych) oraz fakt, że najlepszym czasem do przeprowadzania prac remontowych na wolnym powietrzu jest okres wiosenny i letni może wystąpić negatywne oddziaływanie na ww. gatunki. Realizacja w tych obiektach demontażu pokryć azbestowych w okresie bytowania w nich ptaków (okres lęgowy od kwietnia do końca sierpnia) lub nietoperzy (okres rozrodu od maja do sierpnia) powodować może niszczenie gniazd i siedlisk, a w tym przede wszystkim osobników młodocianych. Często remonty starych obiektów i ich adaptowanie do nowych funkcji, skutkuje radykalną zmianą ich mikroklimatu i zmniejszeniem ilości potencjalnych kryjówek dla nietoperzy (np. szczelin w murach). Nieprawidłowo przeprowadzone remonty dachów bardzo często wiążą się z unicestwieniem otworów wlotowych dla nietoperzy, które powinny być otwarte przez cały sezon.

7.1. Wpływ zapisów projektowanego dokumentu na wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej

Tabela nr 6. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Gorzów Śląski

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Derogacje
Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP				
PLRW600017184129	Prosna do Wyderki	Naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona	4(4)-1/4(4)-2, ponad 75% pow. zlewni zajmują tereny rolne; wskaźnik gęstości zaludnienia wynoszący 83,37m/km ²
PLRW600017184134	Dopływ z Gołej	Naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-
PLRW	Dopływ z	Naturalna	dobry	niezagrożona	-

600017184152	Uszyc	część wód			
PLRW600019184311	Prosna od Wyderki do Brzeźnicy	Silnie zmieniona część wód	umiarkowany	zagrożona	4(4)-1/4(4)-2; Silne zmiany morfologiczne (bud. piętrzące)- derog. czasowa z uwagi na brak możliwości technicznych oraz zbyt duże koszty renaturyzacji cieku

Źródło: Plan gospodarowania wodami w dorzeczu Odry, Warszawa 2011

Po przeanalizowaniu możliwych oddziaływań na środowisko wodne oraz na cele środowiskowe Ramowej Dyrektywy Wodnej nie stwierdzono istotnych, możliwych, negatywnych wpływów w tym zakresie, mogących pogorszyć stan wód lub przeszkodzić w osiągnięciu dobrego stanu/potencjału wód w gminie Gorzów Śląski.

8. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Program usuwania wyrobów zawierających azbest nie oddziałuje istotnie negatywnie na środowisko, a wręcz przeciwnie, zapewni jego znaczną poprawę poprzez zmniejszenie, a następnie całkowite wyeliminowanie wyrobów azbestowych z terenu gminy Gorzów Śląski. Należy zaznaczyć, że przewidywany do realizacji Program nie powinien mieć wpływu na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000, jak również inne obszary cenne przyrodniczo oraz zdrowie ludzi. Jednakże należy zachować szczególną ostrożność w prowadzeniu prac, szczególnie ze względu na zdrowie ludzi oraz potencjalnie występujące w obrębie budynków chronione gatunki zwierząt.

Specyficzne właściwości fizyko-chemiczne odmian azbestu takie jak wytrzymałość, ognioodporność, elastyczność, złe przewodnictwo cieplne i elektryczne, spora dźwiękochłonność, znaczna odporność na działania różnorodnych czynników chemicznych umożliwiły – z jednej strony – jego powszechne zastosowanie w bardzo szerokim zakresie, a z drugiej strony, za sprawą tych samych właściwości odpady azbestowe w postaci zużytych wyrobów z różnym jego udziałem, są niezwykle trudne do unieszkodliwiania.

W wypadku usuwania wyrobów azbestowych konieczne jest ich zwilżenie wodą, usuwanie, gdy jest to możliwe w całości, unikając ich łamania. Powinny być to prace ręczne, przy odizolowaniu pola prac od otoczenia. Odpowiednie oddzielenie pola pracy od otoczenia ma zapobiegać ewentualnemu skażeniu azbestem. Na stanowisku pracy należy monitorować stężenia włókien azbestu w powietrzu, a po zakończeniu prac sprawdzić miejsce pracy i najbliższe otoczenie czy nie zostało zanieczyszczone azbestem. Należy mieć świadomość, że pojęcie stężeń dopuszczalnych w przypadku azbestu (tak jak innych substancji rakotwórczych) jest umowne i stanowi kompromis między wymaganiami medycyny, a możliwościami techniki. Należy ograniczyć takie stężenie do możliwego minimum. Prace

mogą być wykonywane jedynie przez podmiot uprawniony, posiadający stosowne zezwolenie z gospodarki odpadami.

Przed rozpoczęciem prac związanych z usunięciem pokryć dachowych z azbestu właściciel obiektu powinien przeprowadzić rozpoznanie przez ornito/chiropterologa, w celu uzyskania informacji o ewentualnym występowaniu gniazd gatunków chronionych ptaków lub nietoperzy. W przypadku usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków, na których stwierdzono gniazda ptaków chronionych lub występowanie nietoperzy prace remontowe należy prowadzić poza ich okresem lęgowym i rozrodu, tj. poza okresem od 1 marca do 31 sierpnia. Wskazany termin, może zostać skorygowany do wymagań poszczególnych gatunków stwierdzonych podczas rozpoznania prowadzonego przez ornito/chiropterologa. W przypadku stwierdzenia występowania ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta.

W przypadku konieczności wykonania czynności zakazanych w stosunku do chronionych gatunków zwierząt, o których mowa w § 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. nr 237, poz. 1419), konieczne jest uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od ww. zakazów wydanego przez właściwy organ ochrony środowiska. W zależności od statusu ochrony (ściśła lub częściowa) oraz od czynności zabronionych w stosunku do danego gatunku, będzie nim Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu lub Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Uzyskanie zezwolenia nie jest wymagane w przypadku usuwania w okresie od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względu bezpieczeństwa lub sanitarne.

W przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez chronione gatunki zwierząt po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić nietoperzom dalsze schronienie w czasie dnia, a ptakom dalsze gniazdowanie w jego obrębie. Jeżeli nie będzie to możliwe poprzez wykorzystanie naturalnych szpar i szczelin, należy dążyć do zapewnienia na remontowanym budynku lub w jego rejonie odpowiednich siedlisk zastępczych (np. budek lęgowych), aby zrekompensować utracone miejsca bytowania i rozrodu danych gatunków. Charakter zastosowanych siedlisk zastępczych, ich lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej i skonsultowane z ornitologiem i chiropterologiem. W przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami syrkami (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawienia otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla ww. gatunku. W takim przypadku należy także zapewnić odpowiednie siedliska zastępcze w postaci skrzynek lęgowych lub konstrukcji trocinobetonowych typu Swift Box oraz Brick Box (przeznaczone dla wróbli, ale mogą w nich gniazdować również jerzyki).

Firma wykonująca demontaż jest obligatoryjnie zobowiązana do postępowania wg rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. nr 71 poz. 649 z póź. zm.). W przypadku zastosowania się do odpowiednich zaleceń, oddziaływanie na zwierzęta występujące na obiektach na których mają być prowadzone prace związane z usuwaniem wyrobów azbestowych będzie minimalne.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Warunkiem prawidłowej realizacji zadań dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest zaproponowanych w Programie jest wdrożenie i monitoring zadań określonych w harmonogramie. Nie ma możliwości przedstawienia rozwiązania alternatywnego zapewniającego sukcesywną redukcję materiałów azbestowych aż do ich całkowitej eliminacji. Zapisy Programu wynikają z dokumentów wyższego rzędu. Obligatoryjnie należy prowadzić usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu kraju. Dodatkowo w celu wspomagania tego działania już w Programie przewidziano wariant pomocy finansowej, również gwarantującej usprawnienie usuwania wyrobów zawierających azbest.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Monitoring i ocena realizacji Programu będzie zadaniem wyznaczonego koordynatora. Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu i jego skutków na środowisko jest dobry system sprawozdawczości oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach. Przy określaniu wskaźników przyjęto, z pewnymi wyjątkami, jako wyjściowy 2013 rok – dane z inwentaryzacji pochodzą z tego roku.

W „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przedstawiono koncepcję zarządzania „Programami ..” na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Interdyscyplinarność „Programu...” powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Do głównych zadań związanych z realizacją „Programu...” na szczeblu lokalnym należy:

- 1) gromadzenie przez Burmistrza informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie ich do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl,
- 2) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- 3) organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
- 4) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*,
- 5) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- 6) współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów

zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,

- 7) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- 8) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*,
- 9) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Zestawienie wskaźników rocznej oceny realizacji zadań

1. Ilość wycofanych z użytkowania wyrobów zawierających azbest – [Mg].
2. Ilość i wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji oraz oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest i ich lokalizacji na terenie gminy – [m², Mg].
3. Aktualizacja wojewódzkiej bazy danych wyrobów i odpadów zawierających azbest (WBDA) zamieszczonej na stronie www.bazaazbestowa.pl, przygotowanej i prowadzonej na zlecenie Ministerstwa Gospodarki, zawierającej zbiór informacji o wyrobach zawierających azbest.

Wskaźniki skutków realizacji działań na środowisko i zdrowie ludzi:

1. Brak „dzikich” składowisk odpadów na terenie gminy
2. Brak „dzikiego” demontażu wyrobów azbestowych i w związku z tym ograniczenie niebezpieczeństwa pogorszenia zdrowia ludzi na terenie gminy

11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Położenie gminy w północnej części województwa opolskiego w dużej odległości od granicy z Czechami powoduje, że realizacja Programu nie będzie transgranicznie oddziaływała na środowisko.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Gorzów Śląski” jest art. 46 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. (Dz.U. 2013, poz. 1235).

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania projektu Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Gorzów Śląski na środowisko i stwierdzenie czy realizacja proponowanych zadań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Działania przyjęte w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gorzów Śląski” poddano analizie oraz odniesiono do stanu środowiska na terenie gminy. Na tej podstawie identyfikowano możliwe skutki oddziaływania na środowisko realizacji założeń Programu.

Analiza celów i działań ustanowionych w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest wykazała, że są zgodne i realizują zadania wyznaczone w:

- Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014 (KPGO 2014),
- Dyrektywie Rady 74/442/EEC Unii Europejskiej,
- Rezolucji przyjętej przez Sejm w dniu 19 czerwca 1997 roku – w sprawie programu wycofania azbestu z gospodarki,
- Ustawie z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest,
- Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.

W Prognozie stwierdzono, że realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gorzów Śląski będzie miała pozytywny wpływ na stan środowiska, w szczególności na zdrowie człowieka. Stwierdzone w ramach opracowywania Prognozy negatywne oddziaływania są nieznaczące, krótkookresowe i w większości mają charakter lokalny (dotyczy to przede wszystkim obiektów w których znajdują się gniazda ptaków: jerzyków i jaskółek oraz nietoperzy).

Istnieje także bardzo duża szansa wyeliminowania negatywnych oddziaływań, poprzez stosowanie odpowiednich standardów wykonywania prac polegających na usuwaniu azbestu, jego transporcie i składowaniu. Należy jednocześnie zauważyć, że obowiązki te wynikają wprost z obowiązujących przepisów.

Zadania założone do realizacji w latach 2013-2032 w ramach Programu takie jak:

- a) podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie gospodarowania odpadami mieszkańców Gminy,
- b) sprawnie funkcjonujący system ewidencji odpadów,
- c) bezpieczne dla zdrowia ludzi usuwanie wyrobów zawierających azbest i zdeponowanie ich na wyznaczonych składowiskach w sposób eliminujący ich negatywne oddziaływanie,
- d) bieżąca likwidacja zagrożeń środowiska powodowanych przez nielegalne składowanie odpadów i inne zanieczyszczenia środowiska pozwolą ograniczyć powstawanie „dzikich wysypisk” odpadów azbestowych pochodzących najczęściej z nielegalnej rozbiórki i modernizacji obiektów budowlanych.

Spodziewać się także należy, że eksploatowana „baza azbestowa” ułatwi ewentualne odnajdywanie sprawców tworzących takie wysypiska i wyciąganie w odniesieniu do nich odpowiednich konsekwencji.

Należy podkreślić, że przeprowadzenie prac polegających na usuwaniu azbestu nie tylko będzie powodowało podnoszenie wartości modernizowanych budynków, ale także w wielu przypadkach poprawiony zostanie ich stan techniczny jak również podwyższone zostaną ich standardy termoizolacyjne, co pozwoli ograniczyć wydatki energetyczne niezbędne do ich ogrzewania.

Istotne jest, iż w ramach przeprowadzonej Prognozy nie stwierdzono możliwości występowania znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Podsumowując, spełnianie wymogów bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest spowoduje, iż realizacja Programu nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, natomiast będzie powodowała znaczące oddziaływania pozytywne.

LITERATURA

- Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza Górnej Prosny, 2007.
- Kleczkowski A.S. i inni - Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony 1: 500 000. Prace CPBP 04.10.09. Objasnienia tekstowe do mapy. IHiGI AGH Kraków. 1990.
- Kryza J., Rózkowski A. - Główne zbiorniki wód podziemnych SW Polski. Mat. VIII Symp. Strategia ochrony głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce. Częstochowa, 1989.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014.
- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” - Warszawa
- Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019, Zarząd Województwa Opolskiego, Opole 2012
- Program ochrony środowiska dla powiatu oleskiego na lata 2013-2016 wraz z perspektywą do roku 2020, 2013.
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, uchwalony przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r., zmieniony uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.
- 13. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Turawa.
- Rocznik statystyczny województwa opolskiego, 2007, Urząd statystyczny w Opolu.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, UMWO, 2010.
- Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Gorzów Śląski na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019,
- Stan środowiska w województwie opolskim w 2010, wyd. IOŚ WIOŚ Opole 2011
- Stan środowiska w województwie opolskim w 2011, wyd. IOŚ WIOŚ Opole 2012
- Stan środowiska w województwie opolskim w 2012, wyd. IOŚ WIOŚ Opole 2013